

Kartoflers og Roers Opbevaring i Batterier.

(Citer „Annalen der Landwirthschaft in den kglch. preuß. Staaten.“ Warts-
heft 1860.)

Først da Rodsfrugtdyrkningen i det Store blev almindelig i Landbruget, altsaa først i det 3die Aarti af dette Aarhundrede, vandt Nedlægningen af Kartofler og Roer i Batterier Udbredelse. Tidligere antog man, at Rodsfrugterne kun kunde overvintre i Kjeldere, og da disse bleve for smaa, efterhaanden som Kartoffeldyrkningen tiltog mere og mere, erstattede man dem ved at grave smaa, dybe Jord- eller Sandkuler paa tørre Steder. Man tænkte kun paa at værne imod Frostens Indtrængen og Paavirkning; at der var Fare for Selvpogheedning forbundet med denne Opbevaringsmaade, det vidste man ikke, ja man anede det ikke engang, thi man tænkte ikke paa, at Rodsfrugterne midt i deres tilshneladende livløse Vintersovn dog fortsatte deres Livsvirksomhed, og udviklede Varme lige saa fuldt som Dyret i dets Vinterdvale, om end i en noget ringere Grad; er den kemiske Proces, som betinges af Planternes Liv, end en anden end hos Dyrene, bestandig vil den dog udvikle Varme, bestandig vil der dog blive Varme fri. Hvor Rodsfrugterne ere overladte til sig selv, hvor Menneffene endnu ikke have grebet forstyrrende ind i Naturens Ordning, der sørger denne ogsaa selv for at overvintre Rodsfrugterne uskadede, idet disse afgive den i dem udviklede Varme til den omstaaende, kolde Jord; men hober man Rodsfrugterne sammen

i store Dyrger, da samler Barmen sig midt i Høbene og fremkalder Forraadnelse og Udelæggelse.

Erfaringen lærte derfor snart, at man ved Opbevaringen af Rodfrugter baade maatte vogte sig for Frysning og for Opvarming af disse, men den lærte tillige, at det langt fra er let at passe den rette Middelvei, og da Sagen tilmed er af saa stor Vigtighed, saa vil det forhaabentlig ikke være uden Interesse og Betydning at samle og sammenstille de Erfaringer, som ere fremkomne ved de mangfoldige foreslaaede og prøvede Forholdsregler i den ovennævnte Retning. Et Forslag om ved Hjælp af Drainrør at fremkalde Lufttræk i Batterierne gav det endelige Stød til, at Landøkonomikollegiet tog Sagen i sin Haand, og i mere end 40 Beretninger nedlagde de forskjellige landøkonomiske Foreninger deres Anskuelser og Erfaringer angaaende den foreliggende Sag, og af disse Betænkninger er det, at vi i det Efterfølgende ville gjøre et kort Uddrag.

I det Hele taget finder der en stor Overensstemmelse Sted mellem de forskjellige Praktikers Anskuelser, og kun hist og her afvige enkelte Stemmer fra den almindelige Mening.

Uden Undtagelse antages det, at Raalrabier og Turnips ere meest tilboielige til at raadne, og at de derfor bør sammenhøbes mindst; derefter følge Kunkelroerne og tilsidst Kartofflerne, det vil da sige, naar de ere sunde ved Nedlægningen, ere de derimod allerede begyndte at blive syge, da gjør man ogjaa ved disse bedst i at danne Batterierne smaa og smalle. Batteriernes Størrelse bestemmes nemlig efter Rodfrugtartens større eller mindre Tilboielighed til Selvpøheedning, og kun Længden er aldeles vilkaarlig, beroende udelukkende paa de stedlige Forhold.

Den største Brede for Kartoffelbatterierne angives til 9 Fod; de fleste Landmænd tilraade 5—6, og en Enkelt har endog anbefalet 3 Fod som den heldigste. Batteriernes Høide retter sig deels efter Breden, deels efter den Dybde, hvori man borttager Jorden, thi hvor Jordens Bestaaffenhed og

Hældning ikke lader befrygte nogen Indtrængen af Regnvandet i Batteriet, der bortgraver man i Reglen den største Deel af den til Batteriets senere Bedækning nødvendige Jord fra den for dette bestemte Plads. Sjældent graver man imidlertid meer end $1\frac{1}{2}$ Fod Jord bort, som oftest mindre. At gjøre Kartoffelbatterierne 3 Fod høie, kan ikke ansees for for meget, hvorimod Runkelroebatterierne helst maae være noget lavere, f. Ex. 4 Fods Brede og $2\frac{1}{2}$ Fods Høide eller $3\frac{1}{2}$ Fods Brede og 2 Fods Høide.

Udeles bestemt fremhæves Nødvendigheden af at udlufte de nylig optagne Kartofler; men da dette sjældent vil kunne skee og i al Fald vilde fordre meget Arbeide, naar Kartoflerne i dette Diemed skulde udbredes paa et Logulv eller lignende, saa kaster man navnlig de sunde Kartofler strax i Batteriet, bedækker dem, naar man vil anvende Halm, kun løseligt dermed, og kun ved Foden kaster man nogen Jord paa, medens den øverste Deel forbliver aaben; saalange man ikke kan befrygte indtrædende Frost maa i det mindste en smal Stribe langs hele Batteriets Længde forblive ubedækket med Jord, for at Dampe og Dunster kunne gaae uhindrede bort.

Efterat man var bleven opmærksom paa, at de i Batteri lagte Kartofler oftere toge Skade af den i Batteriets Indre fremkomne Selvopheedning, end af den udvendig fra indtrængende Frost, laae den Tanke nær, ved Hjælp af Luftræk at bortlede den opvarmede Luft. Først søgte man da at fremkalde vertikale Luftstrømninger ved at lade snart mindre snart større Halmviske rage op fra Batteriets Ryg; men det viste sig snart, at netop de Kartofler, der omgave disse Halmviske, lettest raadne, fordi Halmen næsten altid holder sig fugtig. Den opvarmede Luft, der kommer fra det Indre af Batteriet, fører nemlig altid Vanddampe med sig, som, idet de komme i Berøring med den udenfor værende kolde Luft, afsætte sig som Vanddraaber paa Halmen; dertil kommer nu desuden, at Regn- og Sneevandet udvendig fra trænger ned i Halmen, og at saaledes gjenneblødt Halm i og for sig i lang Tid holder

paa Fugtigheden. Derfor er denne Fremgangsmaade nu i Reglen forladt.

Ikke flet saa skadelige ere vertikale, af Træ forfærdigede, Luftkanaler, der naae fra Bunden af Batteriet til op over dettes Ryg, som er forsynet med et taglignende Brædt imod den faldende Regn, imedens den nederste Ende af Luftstrøene er forsynet med Huller og Abninger, hvorigjennem Dampene kunne gaae ind. De fleste af de foreliggende Beretninger forkaste ogsaa disse, deels ligefrem som skadelige, deels i alt Fald som unyttige. Imidlertid have disse Trækanaler dog ogsaa enkelte Venner, som anbefale dem, naar man blot iagttaget at trykke Jorden fast omkring Kanalens øverste Deel, saa at Regnen ikke der kan trænge ned i Batteriet, og naar man ved indtrædende Frostveir erindrer at tilstoppe Kanalens øverste Abning.

Horizontale Luftkanaler anbringes enten paa Bunden af Batteriet eller ovenpaa Batteriets endnu ubedækkede Ryg. Disse sidste blive omtalte som meget fordeelagtige og ingen Ulemper ere iagttagne ved dem. De blive lavede af forskjelligt Materiale, f. Ex. Lægter, Bræder, Stænger, Riiisknipper, Fyrretrænaale; hist og her har man endog benyttet Drainrør dertil. Denne ovenliggende Luftkanal bliver ligesom selve Batteriet bedækket med Jord, og kun naar Frostten kommer, tilstoppes de aabne Gænder. Mindre Bisald vinde de horizontale Kanaler paa Bunden af Batteriet, hvad enten disse laves af sammenflaaede Lægter eller Bræder, eller ogsaa, som det oftere forjoges i den senere Tid, dannes af Drainrør, hvilke sidste, for ikke at forskydes, lægges i en lille Fure i Jorden, og afvejlende sammenjattes af et mindre og et større Rør, der muffelagtigt passe ind i hinanden. Fortrin ved Luftkanaler af Leerrør fremfor de af Træ har man ikke kunnet iagttage, og i det Hele taget har man ikke kunnet finde nogen kiendelig Fordeel ved at ventilere langs Bunden; kun i een Beretning anbefales med Bestemthed denne Maade til Turnipsbatterier. I Kartoffelbatterier skulle disse Luftkanaler, naar de ikke luffes

i det rette Dieblif, udsætte Batteriet for meget for Frostens, og i varmt Veir for meget for den ydre Lufts Paavirkning, saa Kartoflernes Spiring derved fremmes.

Til Bedækning af Batterierne imod Frosten anvendes ved Sufferroerne og andre Runkelroer nu næsten altid Jord uden Halm. Man lægger endog ofte mellem de forskjellige Runkelroelag tynde Jordlag, for at Roerne skulle berøre hverandre mindre. Ogjaa ved Turnipsbatterierne er hist og her den samme Frengangsmaade i den sidste Tid bleven indført. Ligejaa forkaste enkelte Landmænd ogsaa Halmens Benyttelse til Bedækningen af Kartoffelbatterier, og bruge kun Jord dertil, hvilket selvsagt nødvendiggjør en Hærping af Kartoflerne ved Optagningen. Man tilsigter derved ikke alene at spare Halm, men mener ogsaa paa denne Maade at kunne holde Batteriet tørere, da Halm som sagt holder fast paa Fugtigden. Men som oftest forshner man dog Kartoffelbatterierne med et Lag Halm, inden man lægger Jord paa, for derved at holde Kartoflerne rene for Jord. Nogle Landmænd anbefale først at lægge et tyndt Lag Halm, derpaa et tyndt Lag Jord, saa atter et Lag Halm og først da det egentlige tykke Lag Jord. Om imidlertid den ene eller den anden af disse Metoder fortjener Fortrinet, er vanskeligt at afgjøre.

En stor Vægt lægge alle Beretningerne paa, at Ryggen af Batteriet kan holdes aaben saa længe som muligt, eller at den i alt Fald kun bedækkes ganske løseligt, hvortil Affald fra Naaleskovene især egner sig fortrinligt.

Endnu maa der ansøres nogle enkelte mindre almindeligt gjentagne Bemærkninger, f. Ex. om saavidt muligt at lægge Batteriet i Retningen fra Øst mod Vest; om ved indtrædende varmt Foraarsveir at aabne Batteriet paa Ryggen; om hellere at maatte lægge syge eller sygelige Rødder i let bedækkede Batterier end i Kjeldere; og endelig om, at de til Menneskeføde bestemte Kaaalrabier bedst opbevares ved at sætte dem tæt op mod hinanden, omtrent et halvt Spadesstik ned i Jorden, og derpaa bedække dem med Lov eller lignende.